

CSOBÁDY CSILLA

NEM RECEPT SZERINT...

INTERJÚ URBÁN PÉTER TRÉNERREL, A TANDEM N.O. SZERVEZET EGYIK ALAPÍTÓJÁVAL

Urbán Petit néhány éve a Juhász Gyula Ifjúsági Klubban való elnökségem során ismertem meg, azóta a Gombaszögi Nyári Tábor Labirintus udvarában már együtt tevékenykedünk. Megfogott az „out of the box” gondolkodása, a nyitottsága, melyet a munkássága során jól kamatoztat. Az interjú során a decemberi Katedra kiemelt témáját, a kreatív iskolát jártuk körül, annak több aspektusát érintve.

■ Elmesélnéd, kérlek, hogyan kapcsolódsz a kreatív iskola témaköréhez?

■ 2009-ben hoztuk létre a barátaimmal a TANDEM-et, annak voltam egész idén novemberig a vezetője és képzője. Először diákoknak kezdtünk képzéseket tartani, később jöttek a tanároknak szánt különböző módszertani workshopok. 2020 óta az oktatási minisztériumban dolgozom, ahol azért felelek, hogy kiépüljön a regionális pedagógustámogató központok hálózata Szlovákiában. Ezeknek célja, hogy segítsék a pedagógusokat az átállásban a „modernebb” oktatásra, ami interaktívabb, s amely nem a tudásátadásra korlátozódik, hanem a diákok készségfejlesztésére is hangsúlyt fektet.

■ Mit jelent számodra a kreativitás? Mit értesz ez alatt a fogalom alatt?

■ Számomra elsősorban azt jelenti, hogy valami újat alkotok, a meglévőkből: valami olyat hozok létre belőlük, ami korábban nem volt. Hadd hozzak egy gasztronómiai példát. Sokszor mondjuk azt a főzésnél, hogy a hűtőben talált „maradékból” összehoztam egy vacsorát. Na, ez a kreativitás. Amikor nem megyek el bevásárolni konkrét recept alapján, aszerint elkészítve az ételt, hanem abból, ami a rendelkezésemre áll, összehozok valami újat. Kísérletezek, kóstolok, hozzáteszek. Amikor elkezdem a folyamatot, még nem tudom, mi sül ki belőle, de abban biztos vagyok, hogy jól fogunk lakni, mert ez a cél.

■ Mi a véleményed a jelenlegi iskolarendszerről, az iskolákban folyó oktatásról?

■ Ha nagyon kellene valamit általánosságban mondanom, akkor az, hogy van hová fejlődni. De nehéz együttesen beszélni az iskolákról Szlovákiában, mert nagyon eltérőek. Úgy gondolom, hogy nagyon sok iskolában tapasztalható a kreatív légkör, de nem mondható ez el mindegyikről. Egyébként a kreatitásnak is ellentmond az általánosítás.

Ha az előbbi főzős hasonlaton keresztül akarom megvilágítani, hogy mi a kreativitás az iskolában, akkor elmondhatom, hogy itt is van cél, amit szeretnének elérni, de az út a célig nagyban múlhat a tanáron, az osztályközösségen, az iskola vezetésén. Egy iskolán belül is lehet különböző, hogy melyik tanár oktat kreatívan, melyik neveli kreativitásra a gyerekeket. Ha csak egy-két ilyen tanár van, akkor arra az iskolára már azt mondjuk, hogy kreatív?

| Urbán Péter (Fotó: Nászaly Gábor)

■ Mit jelent egyáltalán az, hogy kreatív iskola? Mitől lesz egy iskola kreatív, vagy hogyan válhat azzá?

■ A kreativitáshoz nagyon fontos, hogy ismerjem magam. Hogyha ezt az iskolára vetítem rá, akkor azt mondanám kreatív iskolának, amelyik teret ad a diákoknak az önismereti munkára. Hogy foglalkozzanak azzal, kik ők, hogy vegyék észre a különbözőségeiket és az ebben rejlő lehetőségeket.

A kreativitás alapfeltétele, hogy biztonságban érezzem magam, fizikailag és érzelmileg is. Érzem, hogy elfogadnak a tanárok, az osztálytársaim, hogy meg merjem mutatni, aki én igazából vagyok, ne kelljen megjátszanom magam, rejtegetni a sebezhetőségem. Hogy lehessen hibázni. Hiszen a hibáinkból tudunk tanulni, csak az nem hibázik, aki nem csinál semmit. Ezek azok a tényezők, amelyek tudják segíteni azt, hogy elinduljon egy szabad gondolkodás. Ha ezt a szabad gondolkodást meg tudják tapasztalni a diákok, akkor én azt gondolom, hogy az már egy kreatív iskola.

Egy ilyen elfogadó légkörben nagyon felszabadító létezni, ugyanakkor a pedagógusnak ez azzal is jár, hogy elveszti a kontrollt az osztály fölött, ami félelmetesnek tűnhet.

Azzal is sokszor találkozom, hogy a kreativitás jelen van az iskolában, de nem az órákon, hanem a szakkörökben, színjátszó körökön valósul meg. Van az unalmas óra, ahol tanulunk, mert az komoly dolog, s aztán az egyéb tevékenységek során már lehetünk kreatívak, mert az már a kevésbé komoly rész. Pedig nem kellene ennek így kettéválasztva lennie. A kreativitásban rengeteg tanulás van, csak más formában történik. A kreatív tevékenységet követően fontos a reflektálás, vagyis annak tudatosítása, hogy mit tanultam. Ha ez megvan, akkor merem állítani, hogy ez a tudás tartósabb, mert a saját aktivitásomon keresztül tanultam meg valamit, nem pedig memorizálással.

■ Hogyan tud a tanár, a vezetőség hozzájárulni ahhoz, hogy kreatívvá váljon egy iskola?

■ A vezetőség felelőssége, hogy teret biztosítson a tanároknak arra, hogy merjenek kreatívak lenni, legyenek nyitottak az ötleteikre. Sajnos azzal is találkoztam, hogy támogatás híján a tanárok belefáradnak abba, hogy hozzák a kreatív ötleteiket.

■ Hogy tudja kivenni a részét ebből a diák?

■ Nem nekünk kell megtanítani a kreativitást a gyerekeknek, nekünk csupán az a dolgunk, hogy ne fojtsuk el bennük. Ha kell, metsszük meg, tartsuk keretben, de biztosítsunk tápláló talajt neki, és öntözzük megfelelően, akkor majd növekszik magától. Ha ezt biztosítjuk nekik, ők ezzel élni fognak. Parancsra, felszólításra nem tudnak kreatívak lenni, teret kell nekik hagyni rá, hogy kibontakozhassanak.

■ A szülőket hogyan lehet ebbe bevonni?

■ Ez egy nagyon izgalmas kérdés. A szülők is nagyon fontos szereplői a folyamatnak. Ha bármiféle újítást szeretne egy iskola bevezetni, akkor arról a szülőknek is tudniuk kell róla. Sokféle szülő van, ezért ez egy nagyon bonyolult kérdés. Nem lehet, vagy legalábbis nagyon nehéz mindenkinek megfelelni.

Én azzal találkozom a gyakorlatban, hogy ha egy iskola vezetősége és a tanárok tudják, hogy mit miért szeretnének, és ebben egységes állásponton vannak, akkor általában meg tudják győzni a szülőket.

■ Milyen hátrányai lehetnek a kreatív oktatásnak?

■ Sokkal időigényesebb, több energia kell hozzá, lassabban látom azt, mit tanultak meg a gyerekek. Amit megtanulnak, az viszont tartósabb. Lehet, hogy a felmérőt nem fogja tudni úgy megírni, mint az, aki bemagolta, de később jobban fogja tudni használni a megszerzett tudást.

Ugyanakkor kockázatos is a kreatív oktatás, mert nem látom az elején, mi lesz a vége, nem tudom az egész folyamatot az ellenőrzésem alatt tartani. A kreativitás a határkeresésről is szól, márpedig a határait csak úgy tudom megtalálni, hogy átlépelem őket.

■ Mi van akkor, ha egy tanár egyedül van a kreatív ötleteivel, lelkesedésével egy iskolában?

■ Azt mindig érdemes felmérni, mire van hatásem, és mire nincs. Amire minden tanárnak hatása van, az a saját órája. Ahhoz nem kell a kolléga, hogy valaki az óráin kreatív legyen.

Sajnos könnyen izolálódnak a kreatív tanárok: nem kapnak pozitív visszajelzéseket, nem támogatják az ötleteiket, ami miatt elkedvetlenednek. Ez hosszútávon kiégéshez is vezethet.

■ Milyen gondolatot fogalmaznál meg zárásként a téma kapcsán?

■ A kreativitás a jövő iskoláinak kulcstémája. Mert ebben a hirtelen változó, felgyorsult világunkban már nem tudjuk megmondani, hogy a gyermeket, aki hatévesen belép az iskola kapuin, milyen világ fogja majd fogadni, mikor 18 évesen kikerül az iskolából. Az viszont nagy bizonyossággal megjósolható, hogy fel kell majd találnia magát a felnőtt világban, amihez nagy szüksége lesz a kreativitásra.

A gyereket nem tudom megtanítani mindenre, amire szüksége lesz, mert nem tudhatom, mire lesz majd szüksége. Ha viszont úgy építem fel ezt a néhány évet az iskolában, hogy gyakorolja képességeit, hogy új dolgokat hozzon létre, feltalálja magát, akkor olyan eszköztárat adok a kezébe, ami segít neki megállni a helyét az iskolán kívül is. Ezért gondolom, hogy a kreativitásra nevelés az iskolában elkerülhetetlen.

■ Köszönöm a beszélgetést!